

# Gezond en Actief Leven in de gemeente Alblasserdam

Plan van aanpak voor het integraal samenwerken aan  
preventie- en gezondheidsbeleid.

2023-2026



Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026.

Verantwoordelijk wethouder: Margreet de Deugd

Datum van insturen: 30-09-2023

Contactpersoon voor aanvullende informatie: Sjors Hendriks

E-mailadres: [se.msc.hendriks@alblasserdam.nl](mailto:se.msc.hendriks@alblasserdam.nl)

Telefoonnummer: 06-34475385

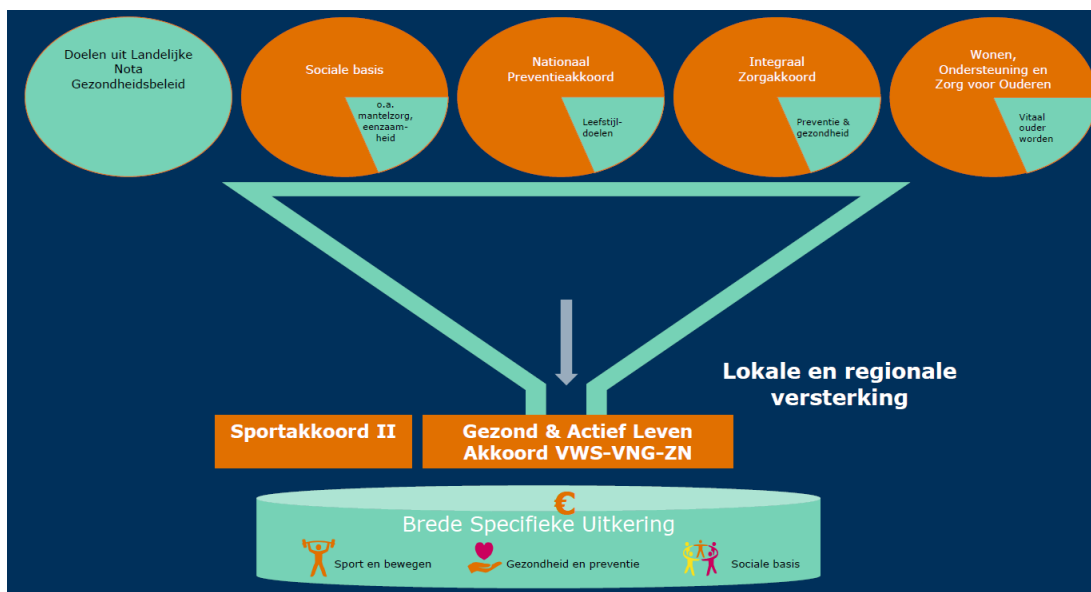
## Inhoud

Inleiding.....	3
Waarom een integrale aanpak om preventief gezondheidsverschillen tegen te gaan?.....	3
Cijfers van Alblasserdam.....	4
Waar staat de gemeente nu?.....	6
Brughuis – gemeente Alblasserdam.....	9
Wat wil de gemeente bereiken?.....	11
Terugdringen Gezondheidsachterstanden.....	11
Gezonde Fysieke Leefomgeving.....	14
Versterken Sociale Basis.....	16
Gezonde Leefstijl.....	19
Versterken mentale weerbaarheid en Gezondheid.....	21
Vitaal ouder worden.....	24
Ondersteunende onderdelen: Versterking kennis- en adviesfunctie GGD en Coördinatiekosten regionale aanpak preventie.....	27
Hoe wordt de voortgang bewaakt?.....	29
Afstemming en synergie.....	30
Randvoorwaarden.....	30
Bijlagen.....	31
1: Relevante DATA gemeente Alblasserdam:.....	31

## Inleiding

Waarom een integraal plan van aanpak op het gebied van gezondheidspreventie? De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040, met weerbare gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis. Waarin de fysieke en mentale gezondheid vanaf het prille begin, de eerste 1000 dagen, wordt bevorderd en behouden en waar speciale aandacht uitgaat naar mensen in kwetsbare situaties. In eerste instantie geven mensen zelf invulling aan een zo gezond mogelijk leven. Waar nodig wordt door gemeenten, rijk en zorgpartijen passende hulp geboden die aansluit op de behoefte en de mogelijkheden van de hulpvrager. Het sociale en publieke domein is de eerst aangewezen plek.

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is een landelijk akkoord waarin de rijksoverheid, gemeenten en zorgverzekeraars afspraken hebben gemaakt over hoe het preventief gezondheidsbeleid kan worden versterkt en duurzaam kan worden geborgd. De aan het GALA verbonden Brede Specifieke Uitkering (SPUK) maakt het voor gemeenten mogelijk stevig en meer in samenhang in te zetten op preventie. De SPUK-regeling bundelt geldstromen die zich richten op het stimuleren van gezondheid, sport en bewegen, preventie en het versterken van de sociale basis. Ook in het Integraal Zorgakkoord (IZA) zijn afspraken gemaakt over preventie, echter is deze nog in ontwikkeling. Beide akkoorden vragen extra aandacht voor het terugdringen van vermijdbare gezondheidsverschillen bij kwetsbare groepen. In onderstaande afbeelding is schematisch weergegeven welke stromen uit het verleden leiden tot het integrale brede plan van aanpak SPUK die voor u ligt.



Afbeelding 1: Opbouw brede specifieke uitkering

## Waarom een integrale aanpak om preventief gezondheidsverschillen tegen te gaan?

De vraag naar zorg in Nederland groeit en de zorgkosten stijgen en zal in de toekomst alleen nog maar toenemen. Mensen in een kwetsbare sociaaleconomische situatie kampen veelal met armoede, schulden, problemen rondom huisvesting, eenzaamheid of werkloosheid. Deze omstandigheden maken dat zij een hoger risico op een slechtere (ervaren) gezondheid hebben. Mensen met een lager opleidingsniveau leven gemiddeld ruim 4 jaar korter en krijgen ruim 14 jaar eerder te maken met een slechter ervaren gezondheid dan hoogopgeleiden. Daarnaast kunnen taalbarrières of verschillende

sociaal-culturele waarden goede zorg in de weg staan. Ook komt het vaker voor dat mensen met een lager opleidingsniveau roken of overgewicht hebben, een hoger risico op soa's, hiv en onbedoelde zwangerschappen hebben en minder vaak vaccinaties halen in het kader van het Rijksvaccinatieprogramma. Daarnaast geldt dat de (mentale) gezondheid van veel mensen onder druk staat in een samenleving die snel verandert en gepaard gaat met grote onzekerheden.

Gezondheidsverschillen ontstaan niet alleen door individuele leefstijlfactoren. Socio-economische factoren zoals voldoende bestaanszekerheid, het volwaardig kunnen participeren in de samenleving, het beschikken over een sociaal netwerk, een prettige fysieke leefomgeving en voldoende toegang tot passende zorg en ondersteuning spelen een grote rol bij de mate van gezondheid en veerkracht die mensen ervaren. In kwetsbare wijken/buurtten hebben inwoners vaak te maken met een stapeling van problemen. Denk aan financiële zorgen, werkloosheid, laaggeletterdheid en beperkte gezondheidsvaardigheden. Dit zijn vaardigheden van mensen om informatie over gezondheid te verkrijgen, begrijpen, te beoordelen en te gebruiken bij het nemen van gezondheidsgerelateerde beslissingen (Pharos). Tegelijkertijd spelen er problemen op buurtniveau, zoals onveiligheid, geluidsoverlast en slecht onderhouden woningen en openbare ruimte. Deze factoren in de sociale en fysieke leefomgeving dragen bij aan het ontstaan van chronische stress. Stress is een belangrijke oorzaak voor ongezondheid en een verminderd vermogen om eigen regie te voeren.

Een integrale benadering van preventie is nodig, met aandacht voor achterliggende factoren die invloed hebben op gezondheid. Dat kunnen individuele factoren zijn, maar ook de fysieke en sociale omgeving, zoals de voedselomgeving of een beweegvriendelijke omgeving op school of op het werk, of factoren als bestaanszekerheid. Deze brede blik op gezondheid en het bevorderen van gezondheid noemen we *'Health in all Policies'*: diverse domeinen (publieke gezondheid, gezondheidszorg, sociaal domein, fysieke inrichting) dragen bij aan gezondheid van inwoners.

## Cijfers van Alblasserdam

In bijlage 1 is een overzicht gegeven van de cijfers op gezondheidsgebied in de gemeente Alblasserdam. Om tot een effectief en gedragen plan van aanpak te komen, is het belangrijk dat het plan van aanpak cijfermatig wordt ondersteund. De cijfers zijn met inwoners, belangrijke maatschappelijke partners in het lokale veld en regionale partners besproken. De belangrijkste conclusies uit de cijfers en de inhoudelijke toevoegingen van inwoners en partners zijn als volgt:

- Het verschil tussen kinderen van 0-12 jaar die voldoende bewegen onder gezinnen met laagopgeleide ouders (35%) verschilt slechts 2 procent met kinderen uit gezinnen met hoogopgeleide ouders (37%). Kinderen tussen de 13 en 15 jaar, op het VWO sporten vaker bij sportclub (75%) dan kinderen op VMBO (62%). Dit geldt ook voor leerlingen tussen de 13- en 15 jaar van het vmbo 83% en vwo 90% die wekelijks actief zijn.
- Kinderen in Alblasserdam zijn door geldgebrek in het gezin geen lid van een andere club/vereniging dan een sportvereniging (9%). In de regio ZHZ ligt dit percentage op 5%.
- In Alblasserdam worden er iets meer kinderen geboren in gezinnen met problematische schulden (4% t.o.v. 3% in de regio) of in gezinnen in een zeer kwetsbare situatie (5% t.o.v. 4% in de regio) ten opzichte van het regionale cijfer.
- Van de kinderen tussen de 4-12 jaar heeft 18,5% overgewicht (kindmonitor, 2020) en binnen de leeftijdsgroep 12-16 jaar wordt 17% overgewicht gemeten (Jeugdgezondheidszorg, 2019). Het matig en ernstig overgewicht onder 10-jarigen is in Alblasserdam 24% t.o.v. 17% in de regio ZHZ (kindmonitor 2020).

- De (zeer) goede ervaren gezondheid van jongeren t/m 15 jaar in Alblasserdam ligt ongeveer gelijk met de cijfers van de regio ZHZ. Voor de doelgroep 15-18 ligt de zeer goed ervaren gezondheid van Alblasserdam lager dan die van de regio ZHZ (75% Alblasserdam t.o.v. 81% in de regio ZHZ).
  - o Inwoners en lokale partners geven aan dat de mentale gezondheid van inwoners een belangrijk aandachtspunt is.
- De gemeente Alblasserdam heeft in vergelijking met de regio ZHZ meer laag- en midden opgeleiden inwoners dan hoogopgeleiden inwoners (33% laag opgeleid, 41% midden opgeleid en 26% hoogopgeleid).
- Laagopgeleiden inwoners tussen de 19-65 jaar hebben het vaakst enige moeite om rond te komen (28%).
- Vaccinatiegraad zuigelingen BMR en DKTP ligt in Alblasserdam lager dan in de regio (79% en 90% in de regio).
- In Alblasserdam geeft 13% van de inwoners van 19 jaar en ouder aan zich (zeer) ernstig eenzaam te voelen. Jongeren en volwassenen geven aan zich vooral emotioneel eenzaam te voelen (28%), terwijl ouderen zich meer sociaal eenzaam voelen (40%). Inwoners die laag opgeleid zijn voelen zich vaker eenzaam dan hoger opgeleiden.
- In Alblasserdam geldt dat lager opgeleiden meer ernstig overgewicht (obesitas) wordt geconstateerd dan bij hoger opgeleiden. (Laag opgeleid 24%, hoog opgeleid 12%). Dit komt overeen met de landelijke cijfers.
- In Alblasserdam voelt 75% van de inwoners van 19 jaar of ouder zich vitaal. Voor de doelgroep 65+ voelt 70% zich vitaal. Deze cijfers liggen beide onder het regiogemiddelde van ZHZ (resp. 78% en 71%).

Naast deze data zijn ook landelijk een aantal trends relevant in het kader van gezondheid en preventie. Zo moeten steeds meer ouderen langer zelfstandig thuis wonen. Verzorgingshuizen bestaan niet meer, het aantal verpleeghuizen is beperkt en de vergrijzing gaat door. De druk op de verpleegzorg zal hierdoor verder toenemen. Door nieuwe, betere woonvoorzieningen op maat te creëren, tussen thuis en het verpleeghuis, kunnen we toekomstige zorg en welzijn voorkomen. De ontwikkeling van dergelijke woonvoorzieningen maakt geen onderdeel uit van dit plan. Dat komt terug in de woonzorgvisie van de gemeente Alblasserdam. Echter kunnen inwoners wel preventief ondersteunt worden zodat ze langer thuis kunnen wonen.

Uit eerder onderzoek is gebleken dat inkomen en opleidingsniveau sterke determinanten zijn voor een verschil in gezondheid. Mensen met een hoog inkomen en een hoog opleidingsniveau leven gemiddeld genomen niet alleen zes jaar langer, maar zij leven ook nog eens vijftien jaar langer in goede gezondheid. Gezondheidsbeleving, armoede en meedoen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

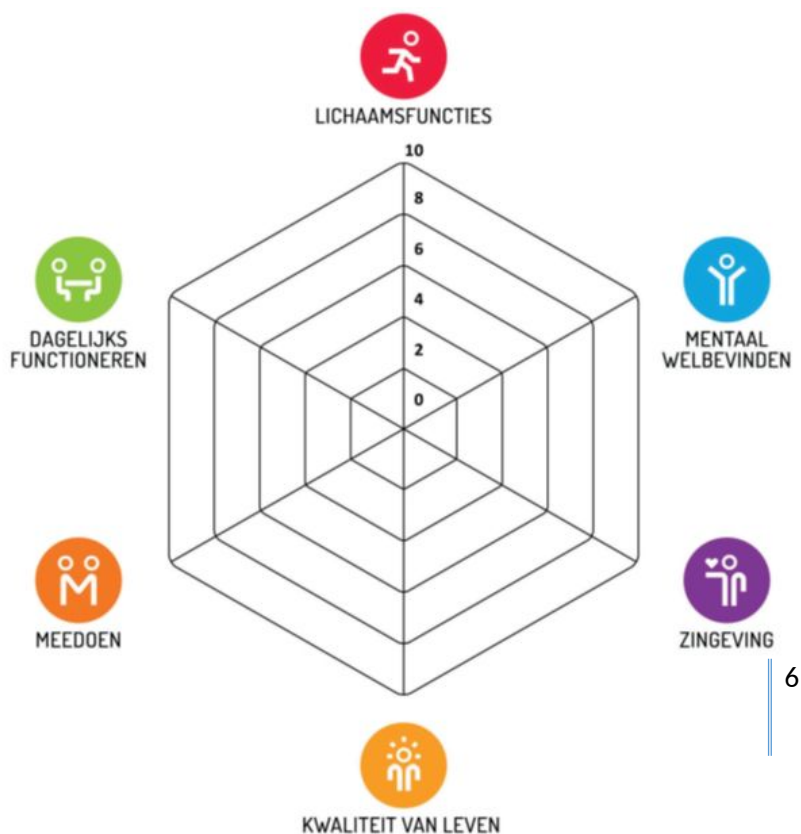
In onderstaande hoofdstukken wordt eerst besproken wat de gemeente Alblasserdam in het verleden bereikt heeft met diverse programma's die raken aan preventie en gezondheid. Vervolgens wordt aan de hand van verschillende thema's de uitdagingen en doelen besproken waar de komende jaren middels het integrale plan van aanpak SPUK op wordt ingezet. Door op onderdelen, waar dat meerwaarde heeft, over de gemeentelijke grenzen heen te werken, ontstaat ook een regionaal meer integrale preventieve aanpak, waaraan we samen met de andere gemeenten uit de regio Waardenland aan gaan werken. Vanuit het GALA en het Integrale Zorg Akkoord (IZA) is het bouwen aan een Regionale Preventie Infrastructuur (RPI) een opdracht vanuit het Ministerie van VWS aan zorgverzekeraars, zorgverleners en gemeenten.

## Waar staat de gemeente nu?

In de gemeente Alblasserdam werken we via het Integraal Preventie Plan (IPP) (bijlage 2), het lokale preventieakkoord en het Sport- en Bewegingakkoord "Sporten en Bewegen versterkt Alblasserdam" aan preventieve inzet om gezondheidsverschillen te voorkomen. In de gemeente Alblasserdam is in 2023 het Sportakkoord herijkt (bijlage 3) en zullen de doelen uit het IPP en het lokale preventieakkoord (bijlage 4 Gezondheidsakkoord) verder vorm krijgen in dit brede plan van aanpak. Verder zal dit plan van aanpak passen binnen de nog op te stellen lokale gezondheidsnota (2024-2027) en het regionale meerjarenplan 2024-2027 van de Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J). Daarnaast zal dit plan van aanpak een bijdrage leveren in de nog op te stellen Omgevingsvisie en Woonzorgvisie van de gemeente Alblasserdam.

Door regionaal en lokaal integraal naar een gezondheidsaanpak te kijken, is het mogelijk om de effectiviteit van het gezondheidsbeleid te vergroten voor de inwoners binnen en buiten Alblasserdam. Dit draagt bij aan de doelen die gesteld worden binnen het GALA, maar ook aan doelen die opgenomen zijn in het huidige coalitieakkoord van de gemeente Alblasserdam.

Gezondheid is ons kapitaal, als mens en als samenleving. Uit onderzoek van het CBS blijkt dat gezondheid belangrijk is voor het geluksgevoel. Mensen willen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven. Gezondheid vraagt dan ook om een beweging naar het versterken van het normale leven, de weerbaarheid, demedicalisering en het bevorderen van gezondheidsvaardigheden. Gezondheid is dus breder dan de afwezigheid van ziekte en klachten. Het idee van 'positieve gezondheid' biedt een bredere kijk op gezondheid. In alle plannen van de gemeente Alblasserdam wordt het model van 'Positieve Gezondheid' (afbeelding 2) als vertrekpunt gehanteerd. Het accent ligt niet op ziekte, maar op mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt. Gezondheid raakt iedereen, ook de mensen met een handicap, een beperking of een (chronische) ziekte. Het is makkelijk als we als zorg-, welzijn- en gezondheidspartners allemaal dezelfde "gezondheidstaal" spreken.



## Afbeelding 2: Model "Positieve Gezondheid"

Via deze brede benadering van gezondheid zet de gemeente Alblasterdam erop in dat al onze inwoners gelijke kansen hebben op een goede gezondheid, zowel mentaal als fysiek. Hierdoor investeren we ongelijk om gelijke kansen op gezondheid te bevorderen. Ongelijke investering in mensen en buurten draagt bij aan het versterken van talenten en verbeteren van leefbaarheid in gezinnen, wijken en buurten met inwoners bij wie de grootste (gezondheids)winst te behalen valt. We differentiëren in onze aanpak om zo veel mogelijk aan te sluiten bij de situationele omstandigheden en leefwereld van de mensen om wie het gaat. Dat doen we op het niveau van wijk/buurt/kern/dorp. En we kijken naar de verschillende levensfasen en welke kansen we daarbij kunnen benutten. We werken vanuit de hele organisatie aan maatwerk met en voor de mensen om wie het gaat.

De afgelopen decennia, en in het bijzonder de afgelopen jaren, is er al veel in gang gezet op gezondheid, preventie en een sterke sociale basis door het Rijk, door de gemeenten en andere betrokken partijen zoals kennispartners. Met alle wetgeving, nota's en akkoorden en bestaande lokale en regionale werkstructuren ligt er een basis. Nu is een volgende stap nodig.

De doelen zijn in lijn met de resultaten die centraal staan in het landelijke GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) van het ministerie van VWS. Deze doelen zijn onderverdeeld over de jaren 2023 – 2026. In grote lijnen zal het brede plan van aanpak de volgende doelen bevatten:

**2023: het verkennen van behoeften en mogelijkheden/inventariseren van bestaande structuren**

**2024: het (verder) bouwen aan een lokale en regionale (netwerk)structuur**

**2025: het integraal werken aan de toekomst/verbinden van lokale en regionale structuren**

**2026: het voortbouwen op succesvolle resultaten en efficiënte samenwerkingsrelaties**

Dit doen we vanuit de gedachte: hoe kunnen we dat wat er al gebeurt, nog beter neerzetten en hoe bouwen we dat wat er nog niet is, op een goede manier op. Samen met partners en inwoners wordt vervolgens gefinetuned waar en op welk niveau (wijkniveau, lokaal niveau of regionaal) acties nodig zijn om de doelen te behalen.

In Alblasterdam zijn we begin 2022 gestart met het Brughuis waar de eerste stappen in een domein overstijgende, integrale en langjarige aanpak zijn gezet. Voortbordurend op het idee van 'positieve gezondheid', fungeert het Brughuis als een centrale toegang voor preventief en zorg gerelateerd aanbod.

Dit integrale brede plan van aanpak heeft als hoofddoel om de lokale (preventieve) infrastructuur te vormen/verstevigen en deze aan te laten sluiten op de regionale preventiestructuur die wordt opgezet. Het Brughuis is de spin in het web waar de lokale infrastructuur omheen wordt gebouwd. Het Brughuis heeft ook de taak, in samenwerking met de gemeente, om de lokale infrastructuur de beheren en aan te sturen. Veel van de taken in dit plan van aanpak zullen dus binnen het Brughuis landen. Daarom wordt in het volgende hoofdstuk uitgelegd wat het Brughuis inhoudt, welke partijen onderdeel uitmaken van de samenwerking en hoe het Brughuis een cruciale rol speelt in het behalen van onze doelstellingen. Vervolgens wordt per thema uit het GALA de doelstellingen geformuleerd.





## Brughuis – gemeente Alblasserdam

Binnen het Brughuis werken de Stichting Welzijn Alblasserdam, de Sociale Basis, JongJGZ en de Stichting Jeugdteams samen om uitvoering te geven aan de transformatie van het sociaal domein. De Sociale Dienst Drechtsteden sluit met delen van hun dienstverlening aan bij deze samenwerking. Dat gaat om de thema's activering en participatie, schuldhulpverlening, Wet Maatschappelijke Ontwikkeling en als laatste de inzet van een consulent sociaal domein integraal, die het Brughuis helpt bruggen te slaan tussen de verschillende afdelingen van de Sociale Dienst. Sinds 2022 zitten deze partners ook bij elkaar in hetzelfde gebouw en is de samenwerking echt van start gegaan. Hulp en ondersteuning op basis van de jeugdwet, WMO, participatiewet en de Wet Publieke Gezondheid wordt zo laagdrempelig, dichtbij mogelijk en zo licht als mogelijk aangeboden. Het Brughuis biedt (preventieve) ondersteuning, zorg op maat en een integrale aanpak bij meervoudige problematiek. De gezamenlijke opgave luidt als volgt:

*"Het Brughuis staat voor 'verbinding' en een brug slaan tussen de verschillende disciplines en organisaties. Het Brughuis is DE plek waar inwoners van Alblasserdam tussen -0 en 100+ jaar kleine en grote vragen kunnen stellen op het gebied van vrijwilligerswerk, mantelzorgondersteuning, ouder worden, leefstijl en gezondheid, ontmoeting en activiteiten, opvoeden en opgroeien, werk en dagbesteding. Deze vragen kunnen praktisch, financieel of juridisch van aard zijn. Het Brughuis zal ook contacten aangaan en onderhouden met overige ketenpartners, met als doel elkaar te voeden, af te stemmen, te bevragen en samen te werken om met de hulpvragen van de inwoners aan de slag te gaan. De samenwerking tussen Brughuis en ketenpartners is een voorwaarde voor een toegankelijke en goed werkende, sociale basisstructuur."*

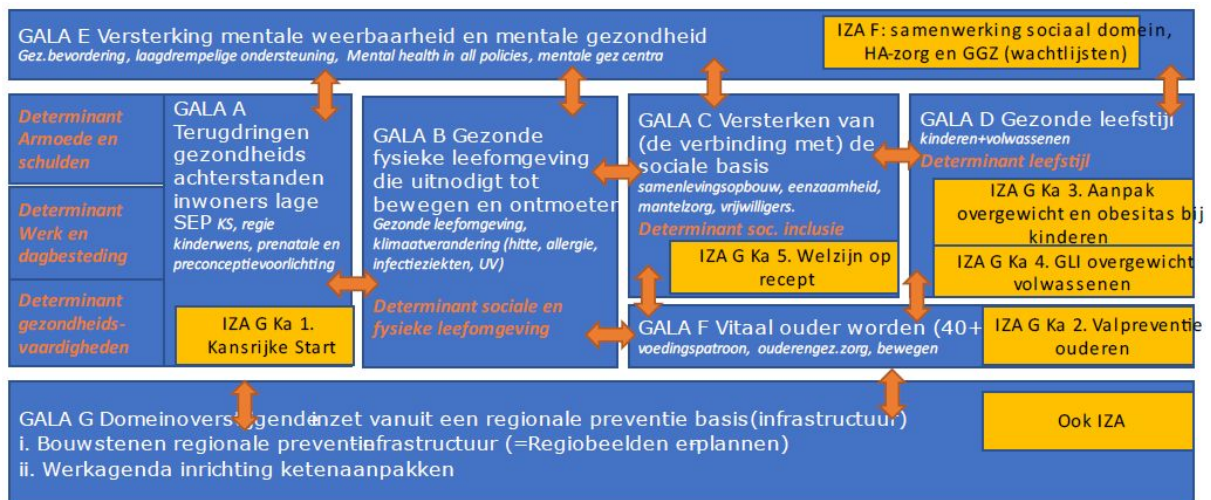
Het Brughuis hanteert de volgende kernwaarden die aansluiten op de ambities en doelen die genoemd worden in het GALA:

1. Het Brughuis is toegankelijk en laagdrempelig;
2. Het Brughuis zet in op vroegsignalering-en preventie;
3. Het Brughuis werkt integraal en vraaggericht;
4. Het Brughuis versterkt de eigen kracht, zelfredzaamheid, samenredzaamheid, inzet van netwerk en weerbaarheid van de inwoners;
5. Het Brughuis bevordert participatie en gaan uit het van motto 'iedereen doet mee';
6. Het Brughuis maakt gebruik van effectieve interventies die het gewone leven duurzaam versterken;
7. Het Brughuis bevordert en onderhoudt de samenwerking met lokale partners;
8. Wij kennen de relevante regionale partners, weten wanneer we hun expertise nodig hebben en onderhouden een goede werkrelatie.

Het Brughuis is dus DE plek waar inwoners van Alblasserdam tussen -0 en 100+ jaar terecht kunnen met hulpvragen over ondersteuning, leefstijl en gezondheid en sociale participatie. Het Brughuis is ook de plek in Alblasserdam waar de lokale zorginfrastructuur gevestigd zit. Echter verwacht de gemeente Alblasserdam eveneens van het Brughuis dat ze de schakel zijn naar het preventienetwerk. Alblasserdam is tenslotte een gemeente met veel verenigingen, geloofsgemeenschappen en stichtingen die de formele activiteiten kracht bij kunnen zetten. In Alblasserdam hanteren we de werkwijze om zoveel mogelijk problemen en hulpvragen van inwoners lokaal en dicht bij de inwoner op te lossen. Als dat kan preventief, als het nodig is met lichte (zorg)ondersteuning. In samenwerking met bijvoorbeeld de JOGG-regisseur en de verenigingsadviseur kan preventieve ondersteuning ook worden georganiseerd. Mocht de problematiek te ingewikkeld zijn, dan gebruiken we de diensten

van de regio Zuid-Holland Zuid (ZHZ). Deze zijn in het gezondheidsdomein vooral belegd bij de Dienst Gezondheid en Jeugd Zuid-Holland Zuid (DG&J).

Het Brughuis is in mei 2022 gestart met haar dienstverlening op een locatie midden in het dorp in Alblasserdam. De organisaties in het Brughuis krijgen een prominente rol in dit plan van aanpak. In samenwerking met de gemeente Alblasserdam, proberen we gezamenlijk de lokale en regionale (preventieve) infrastructuur binnen het sociaal en medisch domein te organiseren. We investeren ongelijk om gelijke kansen op gezondheid te bevorderen. Ongelijke investering in mensen en buurten draagt bij aan het versterken van talenten en verbeteren van leefbaarheid in gezinnen, wijken en buurten met inwoners bij wie de grootste (gezondheids-)winst te behalen is. In de komende paragrafen zal worden toegelicht welke activiteiten dit behelst en hoe dit vorm gaat krijgen de komende jaren.



Afbeelding 2: Samenhang tussen GALA en IZA

Alle thema's in het GALA hebben invloed op elkaar. Dit sluit aan op het model "Mijn Positieve Gezondheid". In onderstaande tabellen worden de doelen per thema beschreven en de samenhang tussen de verschillende thema's aangegeven. Ook worden de activiteiten uit de herijking van het Sportakkoord 2023 door de verschillende thema's benoemd. Onderstaande doelen en resultaten zijn opgesteld in samenspraak met stakeholders en er is samen gekeken welke acties er op hoofdlijnen nodig zijn om de doelen te bereiken.

# Wat wil de gemeente bereiken?

## Terugdringen Gezondheidsachterstanden

Iemand die opgroeit in een gezin met een hoog inkomen en een hoog opleidingsniveau heeft meer kans om langer te leven in een goede gezondheid, dan iemand die opgroeit in een gezin met een laag inkomen en een laag opleidingsniveau. Mensen met een lager opleidingsniveau leven gemiddeld ruim 4 jaar korter en krijgen bovendien ruim 14 jaar eerder te maken met een slechter ervaren gezondheid dan hoogopgeleiden ([www.staatvenz.nl](http://www.staatvenz.nl)). Uit de cijfers (bijlage 1) blijkt dat dit in de gemeente Alblasserdam ook het geval is. Uit gesprekken met maatschappelijke partners blijkt dat er veel energie en aandacht is om hier een impuls aan te geven, om dit preventief aan te pakken. We investeren ongelijk om gelijke kansen op gezondheid te bevorderen. Ongelijke investering in mensen en buurten draagt bij aan het versterken van talenten en verbeteren van leefbaarheid in gezinnen, wijken en buurten met inwoners bij wie de grootste (gezondheids-)winst te behalen is.

In de gemeente Alblasserdam is er via het Brughuis aandacht om goed toegankelijk preventie- en zorgaanbod te organiseren. Zeker voor kwetsbare inwoners in de gemeente Alblasserdam.

We hebben voor het terugdringen van gezondheidsachterstanden 4 doelen voor ogen, die hieronder nader worden toegelicht.

### Doel 1: Inrichten lokale preventie infrastructuur

- De gemeente Alblasserdam blijft via het bouwen aan het Brughuis, werken aan het versterken van de preventieve lokale infrastructuur.

### Beoogde resultaten:

2023: het verkennen en inventariseren van het huidige lokale aanbod in de gemeente Alblasserdam.

2024: Het huidige lokale aanbod in de gemeente Alblasserdam is bekend en deze wordt verbonden met de regionale preventie infrastructuur (zie onderdeel versterken kennis en adviesfunctie GGD en coördinatie regionale preventie infrastructuur). Effectieve interventies worden gecontinueerd.

- Denk hierbij aan 'participatieplekken ontwikkelen', zodat inwoners weer kunnen deelnemen aan de maatschappij. Hiervoor ontwikkelen we een matchingsunit in het Brughuis.

2025: Het huidige lokale aanbod in de gemeente Alblasserdam en de regionale preventie infrastructuur uitrollen in kwetsbare wijken en/of aandachtsgebieden in de gemeente Alblasserdam.

2026: Een vervolg geven aan het uitrollen van het lokale aanbod in de gemeente Alblasserdam en de regionale preventie infrastructuur in kwetsbare wijken en/of aandachtsgebieden in de gemeente Alblasserdam. Passende keuzes maken om efficiënt en effectief te opereren in de lokale infrastructuur in combinatie met de regionale preventie infrastructuur.

Inwonersparticipatie: In dit ontwikkelingsproces blijven we samen met alle partijen leren en de aanpak verder ontwikkelen op basis van monitoring en evaluatie. De gemeente Alblasserdam is in combinatie met Het Brughuis verantwoordelijk voor het informeren van inwoners en betrekken van maatschappelijke partners. Deze worden op verschillende momenten in dit proces meegenomen middels bijeenkomsten met inwoners. De JOGG-regisseur speelt hier ook een belangrijke rol in als netwerkpartners in het preventieve veld.

## Doel 2: Gezonde leefomgeving kinderen

- De gemeente Alblasserdam werkt aan een gezonde leefomgeving voor kinderen.

### Beoogde resultaten:

2023: Er is een JOGG-regisseur aangesteld met als doel te verbinden. De JOGG-regisseur bouwt aan haar netwerk en heeft diverse organisaties aan elkaar gekoppeld. De doelen in de JOGG-aanpak worden uitgewerkt.

- Het JOGG-plan van aanpak is al een domein overstijgende aanpak waar verbindingen gemaakt worden met de fysieke leefomgeving, mentale gezondheid en gezonde leefstijl. Een combinatiefunctionaris van het ABC-team wordt hier ook voor ingezet, waarbij er een duidelijke koppeling is met het Sport- en Beweegakkoord, waarbij zowel de JOGG-regisseur als het ABC-team deel uitmaken van het kernteam.

2024: Het netwerk en de werkzaamheden worden uitgebreid en wordt nadrukkelijk verbonden met de werkzaamheden in het Brughuis.

2025: Er wordt onderzocht of de lokale JOGG-aanpak kan worden gekoppeld aan regionale JOGG-regisseurs in het gebied ZHZ.

2026: De JOGG-regisseur is gemeente-breed ingezet. Er wordt onderzocht of de werkzaamheden van de JOGG-aanpak in specifieke wijken kan worden ingezet.

Monitoring: De JOGG-regisseur is, in combinatie met het ABC-team (BRC) en de gemeente Alblasserdam, verantwoordelijk voor monitoring en evaluatie, onder andere op basis van het plan van aanpak JOGG.

## Doel 3: Integrale aanpak armoede, eenzaamheid, vitaliteit

- De gemeente Alblasserdam ontwikkelt een lokaal integraal plan van aanpak armoede, mogelijk in combinatie met een plan van aanpak eenzaamheid en vitaliteit.

### Beoogde resultaten:

2023: Onderdelen/interventies die onderdeel uitmaken van het plan van aanpak armoede worden geïnventariseerd. Er wordt actief ingezet om de doelgroep de mogelijkheid te bieden om te bewegen en/of te sporten.

2024: Alle partners die werken in het armoede-domein worden aan elkaar verbonden en worden efficiëntie-slagen gemaakt. Het armoedebeleid wordt verbonden met de BRC (het ABC-team) en de JOGG-aanpak.

2025: Er wordt onderzocht in hoeverre de aanpak eenzaamheid verbonden kan worden met de aanpak armoede. Er wordt geleerd en er wordt gekeken of er kan worden aangesloten op regionale structuren (zie kopje versterken sociale basis).

2026: Er wordt onderzocht of er al voldoende draagvlak en mogelijkheden zijn om een integraal aanpak armoedebeleid in combinatie met aanpak eenzaamheid en vitaliteit te ontwikkelen in de gemeente Alblasserdam.

Inwonersparticipatie: Met alle partijen en de inwoners gaan we ervoor zorgen dat het aanbod op het gebied van armoede en eenzaamheid laagdrempelig en vindbaar is. Door regelmatig in contact te komen met inwoners, proberen we aan te sluiten op de behoefte van de inwoners/

#### Doel 4: ketenaanpak Kansrijke Start

- De gemeente Alblasserdam kent een lokale/regionale ketenaanpak kansrijke start, inclusief interventies die aansluiten bij de regionale ketenaanpak.

#### Beoogde resultaten:

2023: Lopende interventies in het Brughuis (zoals voorzorg) worden voortgezet. Daarnaast wordt de lokale samenwerking rondom Kansrijke Start voortgezet. Er wordt onderzocht of de ketenaanpak Kinderen naar Gezond Gewicht uitgerold kan worden in de gemeente Alblasserdam (hoort ook bij gezonde leefstijl).

2024: De lokale samenwerking Kansrijke Start wordt verbonden met de regionale coalitie Kansrijke Start in ZHZ. Er wordt middels ervaringsdeskundigheid, oudervertegenwoordiging en input van inwoners gekeken hoe Kansrijke Start verbeterd kan worden. Kinderen naar Gezond Gewicht wordt geïmplementeerd.

2025: Vaststellen op welke aspecten binnen de Kansrijke Start vanuit regionale samenwerking opgetrokken wordt. In samenwerking met de GGD en Pharos wordt samenwerking tussen medisch en sociaal domein versterkt.

2026: Er is een integrale aanpak gericht op gezonde leefstijl, bewegen, netwerk versterken, scholing en financiën rondom de eerste 1000 dagen van een kind. Het Brughuis speelt hierin een prominente rol.

Inwonersparticipatie: In samenwerking met de regionale coalitie kansrijke start worden ervaringsdeskundigheid, oudervertegenwoordiging en input van inwoners opgehaald om het plan van aanpak te verbeteren.

#### Te realiseren aanbod terugdringen gezondheidsachterstanden (domein overstijgend):

Naam aanbod Brughuis	Omschrijving	Doelgroep
18+ Sporten	Het Brughuis begeleidt mensen die financieel in zwaar weer zitten, om ze te ondersteunen naar laagdrempelig beweeg- en sportaanbod.	18+ met financiële problemen
Kansrijke Start / Voorzorg	Het Brughuis versterkt het netwerk omtrent de zwangerschap. Bij kwetsbare doelgroepen die extra ondersteuning nodig hebben bij de zwangerschap.	Kwetsbare Zwangere
Raadslidenwerk	Vanuit het Brughuis worden, via vrijwilligers, kwetsbare ouderen	Ouderen

	geholpen met allerlei technische zaken waar ouderen niet uit kunnen komen.	
Welzijn op Recept	Welzijn op Recept is een alternatief voor mensen met psychosociale klachten. De huisarts verwijst deze doelgroep naar het Brughuis, waar een welzijnscoach wordt ingezet om de problemen te adresseren.	Kwetsbare volwassenen
Buurtbemiddeling / BuurtKracht	Het Brughuis focust zich op wijken waar uit de cijfers blijkt dat er sprake is van kwetsbare sociale of economische positie van deze inwoners. Er wordt nu vooral gefocust om sociale cohesie in deze wijk te bevorderen.	Kwetsbare inwoners op wijkniveau
Welzijnscoach	In het Brughuis werkt een welzijns- en vitaliteitscoach gericht op ouderen. Hier wordt laagdrempelig aanbod gecreëerd voor deze doelgroep. Ook werkt het Brughuis outreachend op plekken waar kwetsbare ouderen wonen.	Ouderen
Informatief Huisbezoek	Bij ouderen die 75 jaar worden gaat het Brughuis, met toestemming, langs bij inwoners van Alblasterdam om informatie te verstrekken over allerlei verschillende onderwerpen, waar ze mee te maken krijgen als ze ouder worden.	Ouderen (65+)
JOGG-aanpak	Zie link JOGG-aanpak. Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst. De JOGG-aanpak stimuleert dat alle betrokkenen samenwerken en richt zich op de omgevingen waar kinderen en jongeren veel komen: thuis, school, in de vrije tijd, sport, buurt, werk en media. In deze omgevingen moet het gewoon en vanzelfsprekend worden om de gezonde keuze te kunnen maken.	Kinderen en jongeren

## Gezonde Fysieke Leefomgeving

In het kader van de Omgevingsvisie, die wordt opgesteld in de gemeente Alblasterdam, hebben de inwoners gekozen om een 'Fit en Groen dorp in de polder' te realiseren. Middels de middelen gebonden aan dit plan van aanpak wordt hierop voortgeborduurd en verder uitgewerkt. Daarnaast is het stimuleren van een gezonde leefomgeving al in de JOGG-aanpak meegenomen als activiteit voor 2023 en verder. Ook in het Sport- en Bewegakkoord willen we in de fysieke leefomgeving meer

ruimte bieden voor sport en beweging. De gemeente Alblasserdam staat nog aan het begin van de integrale aanpak op fysieke leefomgeving en zal dit de komende jaren verder door ontwikkelen.

### Doelen: Fysieke leefomgeving

We hebben voor de komende jaren de volgende doelen voor ogen:

- Gezondheidskennis wordt standaard toegepast bij besluitvorming over de fysieke leefomgeving.
- Er wordt nagedacht en aanpassingen gedaan in de fysieke leefomgeving om deze gezonder te maken.

### Beoogde resultaten:

2023: Middels de JOGG-aanpak wordt onderzocht, binnen (sport)verenigingen, om "de Gezonde Sportkantine" aantrekkelijk te maken voor deze doelgroep. Daarnaast werkt de JOGG-regisseur actief samen met maatschappelijke partners om initiatieven omtrent een gezonde leefomgeving te stimuleren.

- De activiteiten van de JOGG-regisseur zijn verbonden aan het ABC-team (BRC) van de gemeente Alblasserdam. De JOGG-regisseur is eveneens onderdeel van de kerngroep Sport- en Bewegakkoord, waardoor de lijnen kort zijn.

2024: De samenwerking tussen het sociaal en fysiek domein wordt verder doorontwikkeld. Middels de buurtaanpak (BuurtKracht) wordt actief bij bewoners haar behoefte opgehaald op dit thema, zodat daarna passende interventies kunnen worden afgestemd. In besluitvorming binnen het gemeentehuis wordt altijd aandacht besteed aan de synergie tussen het sociale en fysieke domein.

2025/2026: Het aanbod in het sociaal domein op gezondheidsgebied (zie overige hoofdstukken en het Sport- en Bewegakkoord) wordt middels de buurtaanpak in verschillende buurten in Alblasserdam uitgerold. Hierin is nadrukkelijk aandacht voor de fysieke leefomgeving.

Inwonersparticipatie: Middels de JOGG-regisseur en de buurtaanpak wordt actief input van jongeren opgehaald om verbeteringen in de fysieke leefomgeving op te halen. Deze zal worden uitgebreid middels de buurtaanpak, waar actief in kwetsbare wijken de behoefte van verschillende doelgroepen wordt opgehaald.

### Te realiseren aanbod fysieke leefomgeving (domein overstijgend):

Naam aanbod Brughuis	Omschrijving	Doelgroep
BuurtKracht	Het Brughuis focust zich op wijken waar uit de cijfers blijkt dat er sprake is van kwetsbare sociale of economische positie van deze inwoners. Er wordt actief uitgevraagd naar de behoefte van inwoners.	Inwoners op wijkniveau
JOGG-aanpak	Zie link JOGG-aanpak. Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst. De JOGG-aanpak stimuleert dat alle betrokkenen samenwerken en richt zich op de omgevingen waar kinderen en jongeren veel komen: thuis, school, in de vrije tijd, sport, buurt, werk en	Kinderen en jongeren

	media. In deze omgevingen moet het gewoon en vanzelfsprekend worden om de gezonde keuze te kunnen maken.	
Fysieke sport en bewegingomgeving	Via het Sport- en Bewegakkoord creëren we meer mogelijkheden om buiten te sporten en bewegen. O.a. toegankelijke wandel- en fietsmogelijkheden in het groen, QR-routes en toestellen in de buitenruimte.	Jongeren 12-23 Volwassenen en ouderen

## Versterken Sociale Basis

Om de lokale preventieve infrastructuur goed in te kunnen richten, is het nodig de sociale basis te versterken. Met meer oog voor de menselijke maat en de nabijheid van ondersteuning en zorg, vanuit de leefwereld of de situatie van de inwoner, gebiedsgericht en domein overstijgend. Hierin wordt ook nadrukkelijk gekeken om de eigen kracht te versterken. Deze versterking van de sociale basis is des te meer nodig in onzekere tijden waar veel verandert, de sociale samenhang onder druk staat en mensen met financiële zorgen worden geconfronteerd. Hierin staat de inwoner niet alleen, maar kan ook de sociale omgeving inwoners ondersteunen.

In de gemeente Alblasterdam wordt er al sinds 2022 met een brede blik naar de sociale basis gekeken. Dit komt samen in het Brughuis. Het Brughuis is de spin in het web, waar preventief- en zorgaanbod wordt gecoördineerd in Alblasterdam. Vooral voor preventief aanbod voor de inwoners van Alblasterdam, worden ook andere partners in het lokale veld betrokken. Ook zijn er al stappen gezet om de samenwerking met de eerstelijns zorg te verbeteren (denk hierbij aan huisartsen). Het Brughuis bemiddeld ook om mensen te laten participeren aan de samenleving en toe te leiden naar werk.

### Doelen versterken Sociale Basis:

Voor het versterken van de sociale basis hebben we de volgende doelen voor ogen:

- In de gemeente Alblasterdam wordt de lokale preventieve infrastructuur aangesloten op de lokale zorgstructuur. Versterken van vroegsignalering en het preventieve aanbod is daarin leidend.
- We zorgen voor een stimulans voor nieuwe netwerken en doorontwikkeling bestaande informele netwerken.
- We ondersteunen inwoners en organisaties die zich richten op informele hulp en ondersteuning zoals mantelzorgers, bewonersgroepen en vrijwilligers(organisaties).
- Middels de buurtaanpak (BuurtKracht) creëren we een vraag- en wijkgerichte stimulans van kansrijke initiatieven ter bevordering van de sociale cohesie (o.a. via wijkscans).

### Beoogde resultaten:

2023: Er wordt een cliëntondersteuner toegevoegd aan het Brughuis, met meer regionale kennis in de informele zorg. Mantelzorgondersteuning wordt gecontinueerd en in kaart gebracht. Er wordt een beleidsvisie ontwikkeld.



- De cliëntondersteuner wordt gezien als verbinder van het preventieve en zorgaanbod in de gemeente Alblasserdam. Een verbinding met informele activiteiten in de regio helpt de gemeente Alblasserdam om inwoners preventief te ondersteunen.

2024: Het Brughuis kan dichterbij de inwoner te werk gaan. BuurtKracht (wijkgericht werken) wordt doorontwikkeld. Er wordt gekeken hoe we informele zorg efficiënter en beter kunnen ondersteunen. Al bestaande aanpakken worden binnen het Brughuis efficiënter gestroomlijnd. Er is een beleidsvisie omtrent het sociaal domein vastgesteld, waar dit brede plan van aanpak een plek in heeft.

- Lokaal in Alblasserdam hebben we de visie om zoveel mogelijk preventief te werken. Het informele zorgaanbod is er wel, maar wordt zelden optimaal benut. Denk hierbij aan aansluiting bij het Odensehuis voor mantelzorgers en de mantelzorgondersteuning in het Brughuis. Efficiëntere doorstroming kan hierdoor worden gerealiseerd.

2025: De informele en formele structuren worden gecombineerd en er wordt afstemming gezocht met al bestaande regionale structuren. Lokale en regionale preventiestructuren worden op elkaar aangesloten.

2026: De gemeente Alblasserdam faciliteert een sterke lokale (preventieve) infrastructuur met een sterke sociale samenhang en laagdrempelige toegankelijke voorzieningen waar mensen op elkaar kunnen terugvallen en kunnen meedoen in de samenleving.

Inwonersparticipatie en monitoring: De ingezette activiteiten worden doorlopend gemonitord en geactualiseerd. In samenspraak met inwoners wordt gekeken in welke wijken (middels BuurtKracht) activiteiten verder ontplooid moeten worden. In het Brughuis wordt gebruik gemaakt van ervaringsdeskundigheid voor jongeren en volwassenen.

**Te realiseren activiteiten versteken sociale basis (domein overstijgend):**

Naam aanbod Brughuis	Omschrijving	Doelgroep
Basistaken Sociale Basis	1. Cliëntondersteuning De Alblasserdamse cliëntondersteuner kent het aanbod in zorg en ondersteuning in de regio en weet de weg hiernaartoe; Luistert goed naar de clientwensen, ziet mogelijkheden en bespreekt waar en bij wie de cliënt zorg of ondersteuning kan krijgen; kan meegaan naar gesprekken. In deze gesprekken wordt eerst gekeken naar passend preventief aanbod, voordat er naar zorg gekeken wordt.	Kwetsbare volwassenen en ouderen
	2. Aanpak Armoede en Schulden Inwoners in een kwetsbare financiële situatie worden actief benaderd door het Brughuis en geholpen met haar problemen. Een gesprek wordt gevoerd met een breed perspectief, en passend aanbod wordt hierop afgestemd.	Kwetsbare volwassenen en ouderen

Basistaken Jong JGZ	3. Kansrijke Start Kwetsbare zwangere worden via een breed perspectief geholpen op het gebied van gezondheid. Bij andere problematiek wordt doorverwezen naar andere partners in het Brughuis.	Kinderen en ouders
Basistaken Stichting Jeugdteams	4. Jeugdhulp naar Voren Bij kinderen en gezinnen heeft de sociale basis ook een pedagogische functie. Problematiek bij kinderen komt vaak binnen via de Stichting Jeugdteams. In het Brughuis wordt met een breed aanmeldoverleg vanuit een breed perspectief gekeken naar de ondersteuningsvraag.	Kinderen en ouders
Basis taken Kansrijk Praktijkleren:	Het hebben van werk vormt een belangrijke sociale basis voor mensen om zelfstandigheid en structuur in het leven te krijgen. Kansrijk Praktijkleren help bewoners met een achterstand tot de arbeidsmarkt via een opleiding en leerwerkplek in Alblasterdam weer perspectief te bieden. Het Brughuis bemiddeld via matchmakers om de juiste route te kiezen.	Volwassenen
JOGG-aanpak/ BuurtKracht	Zie link JOGG-aanpak. Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst. De JOGG-aanpak stimuleert dat alle betrokkenen samenwerken en richt zich op de omgevingen waar kinderen en jongeren veel komen: thuis, school, in de vrije tijd, sport, buurt, werk en media. In samenwerking met BuurtKracht kunnen interventies in kwetsbare wijken of buurten worden uitgerold.	Kinderen en jongeren  Alle doelgroepen
Sociale toegankelijkheid sport en bewegen	In het Sport- en Beweegakkoord is aandacht voor sociale drempels en de waarde van het bouwen van een sociaal netwerk door sport- en bewegen o.a. als middel tegen eenzaamheid. Er wordt gewerkt aan een betere toeleiding en samenwerking van deze infrastructuur. De coördinator sport en preventie speelt hierin een rol.	

## Gezonde Leefstijl

Ongezond gedrag (in een ongezonde leefomgeving) is verantwoordelijk voor bijna 20 procent van de ziektelast. Daarom is het van belang om gezond gedrag en gezonde keuzes te stimuleren vanuit een integrale aanpak.

Met het lokaal Preventieakkoord gericht op het stoppen met roken, terugdringen van problematisch alcoholgebruik en tegengaan van overgewicht zijn belangrijke ambities gesteld en afspraken gemaakt. In het Regeerakkoord is afgesproken dat de doelen van het Nationaal Preventieakkoord leidend blijven, met een focus op de jeugd door sport, voeding en bewegen. Dit sluit aan op de doelen in het Alblasserdamse preventieakkoord zijn gesteld en in dit plan van aanpak.

Ook in de JOGG-aanpak en het Sport- en Beweegakkoord zijn diverse doelen opgesteld die bijdragen aan het stimuleren van een gezonde leefstijl, waarbij de gemeente Alblasserdam vooral wil inzetten op de jeugd en groepen met een gezondheids- en beweegachterstand (ongelijk investeren, aansluitend bij terugdringen gezondheidsachterstanden). Daarnaast wordt onderzocht, in relatie tot het IZA, in hoeverre de ketenaanpak gezonde leefstijl interventies (GLI) bruikbaar kan zijn voor de gemeente Alblasserdam.

### Doelen gezonde leefstijl:

- De inzet in de JOGG-aanpak levert aantoonbare gezondheidswinst op voor jeugdige inwoners van Alblasserdam (zie plan van aanpak JOGG).
- Er wordt actief ingezet op het voorkomen van het gebruik van alcohol, tabak en drugs door jongeren.
- In 2025 heeft de gemeente Alblasserdam een netwerkaanpak voor kinderen met obesitas (KnGG).
- Er is netwerksamenwerking voor vroegsignalering alcoholproblematiek.
- Er is toegankelijk aanbod en actieve toeleiding naar sport en bewegen voor kinderen en volwassenen uit gezinnen die moeilijk kunnen rondkomen.
- Bewegvaardigheid voor jeugd is verbeterd. Hiervoor is een integraal plan & netwerk opgezet met kinderopvang, scholen en beweegaanbieders.
- Voor alle inwoners in de gemeente Alblasserdam wordt een gezonde leefstijl gestimuleerd.

### Beoogde resultaten:

2023: De initiatieven in de JOGG-aanpak worden gecontinueerd en waar nodig versterkt. De welzijnscoach in het Brughuis, en haar activiteiten, worden actief gestimuleerd. Er worden verbindingen gelegd met het bestaande aanbod in Alblasserdam (middels JOGG-regisseur en het Brughuis). Het jongerenwerk realiseert voorlichtingsbijeenkomsten op scholen omtrent preventieve activiteiten over alcohol, drugs en roken. Diverse activiteiten uit het Sport- en Beweegakkoord worden voortgezet of geïntensiveerd, waaronder het stimuleren van een gezonde sportomgeving. Daarnaast wordt in 2023 de vitaliteitsscan uitgevoerd en op basis daarvan werken aan een vitale sport- en beweegaanbieders die beter zijn toegerust op hun sociale en maatschappelijke rol in Alblasserdam. Hiervoor wordt een plan van aanpak opgesteld.

2024: De ketenaanpak Kinderen naar Gezond Gewicht (zie hoofdstuk Terugdringen Gezondheidsachterstanden) wordt ontwikkeld in het Brughuis. Middels de buurtaanpak worden initiatieven omtrent gezonde leefstijl verspreid in kwetsbare wijken of buurten in de gemeente

Alblasserdam. Er wordt verbinding met het medisch domein gemaakt om een netwerkaanpak te ontwikkelen omtrent overgewicht. Er wordt onderzocht hoe de activiteiten van het jongerenwerk worden verankerd in een breder netwerk. Vanuit het Sport- en Beweegakkoord wordt er toegewerkt naar een integraal plan & netwerk voor beweegaanbod op de kinderopvang en basisscholen. Specifiek voor jongeren van 12-23 jaar wordt gewerkt aan een plan om jongeren vast te houden voor het sporten en bewegen. Er wordt eveneens verbindingen gelegd met de buurtaanpak, zodat er meer laagdrempelig aanbod is voor kinderen en volwassenen dicht bij huis, wat aansluit op de behoefte. Er wordt onderzocht in hoeverre het programma GLI een aanvulling is op het bestaande aanbod in de gemeente Alblasserdam.

2025: Er wordt nadrukkelijk verbinding gelegd met Kinderen naar Gezond Gewicht in de regio ZHZ. De mogelijkheden binnen dit domein worden onderzocht en verbindingen worden gelegd. Vanuit de preventie en welzijn op recept is er meer verbinding (en toeleiding naar) met de sport- en bewegesector als 'medicijn' voor een gezonde leefstijl en het voorzien in een sociale behoefte. Er wordt gewerkt aan een ketenaanpak 'bewegen en gezondheid 4-12 jaar' met een signaleringsfunctie naar professionele hulp, waarin de MQ-scan als hulpmiddel wordt ingezet.

2026: Er wordt onderzocht of er een integraal vitaliteitscentrum georganiseerd kan worden binnen het Brughuis. Hier staat een gezonde leefstijl centraal staat. Hierin is lokale, maar ook regionale expertise (GGD) nodig om voldoende en kwalitatief goed aanbod te creëren.

Inwonersparticipatie: Het aanbod op het gebied van een gezonde leefstijl is laagdrempelig en vindbaar. Activiteiten vanuit het Sport- en Beweegakkoord worden integraal gekoppeld aan het bestaande aanbod en vaker ingezet als preventieve maatregel. Via een kerngroep sportakkoord worden inwoners en maatschappelijke partners betrokken bij de planvorming. De ingezette activiteiten worden doorlopend gemonitord en geactualiseerd. Voor jeugd zijn deze al opgenomen in de JOGG-aanpak, voor volwassenen moet dit worden geactualiseerd.

**Te realiseren aanbod gezonde leefstijl (domein overstijgend):**

Naam aanbod	Omschrijving	Doelgroep
JOGG-aanpak	Zie link JOGG-aanpak. Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst. De JOGG-aanpak stimuleert dat alle betrokkenen samenwerken en richt zich op de omgevingen waar kinderen en jongeren veel komen: thuis, school, in de vrije tijd, sport, buurt, werk en media. In deze omgevingen moet het gewoon en vanzelfsprekend worden om de gezonde keuze te kunnen maken.	Jongeren (0-18)
Kaboutersport	Kinderen vroeg laten beginnen en kennis te laten met bewegen, zorgt dat kinderen op latere leeftijd ook meer geneigd zijn om te bewegen.	Jongeren (0-4)
Inzet BRC	Zie Sport- en Beweegakkoord (bijlage 3) Samen met de coördinator sport en preventie zorgen zij voor meer aansluiten van de inzet van sport en bewegen als middel voor preventieve gezondheid. De	

	buurtsportcoaches voeren ook diverse activiteiten uit voor doelgroepen die op dit moment onvoldoende sporten en bewegen.	
Lokaal preventieakkoord	Via het lokale preventieakkoord zijn afspraken gemaakt over het ontwikkelen van gezonde sportkantines, rookvrije sportverenigingen en het stimuleren van een gezonde leefomgeving. Hierin is een samenwerking met het Sport- en Bewegingakkoord.	Kwetsbare volwassenen
Welzijnscoach	In het Brughuis werkt een welzijns- en vitaliteitscoach gericht op ouderen. Hier wordt laagdrempelig aanbod gecreëerd voor deze doelgroep. Ook werkt het Brughuis outreachend op plekken waar kwetsbare ouderen wonen. Dit werkt uit de gedachten van een positieve gezondheid	Ouderen
Jongerenwerk	Het jongerenwerk in de gemeente Alblasterdam helpt kwetsbare jongeren om sterker in hun eigen schoenen te staan. Het jongerenwerk geeft voorlichting op scholen op het gebied van alcohol, roken, drugs en vuurwerk.	Jongeren
Sport- en Bewegingakkoord	Het Sport- en bewegingakkoord (zie bijlage 3) Dit akkoord richt zich met name op een vitale sport- en bewegingssector die in staat is om meer mensen met plezier te laten sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl. Er wordt in de aanpak nauw verbinding & afstemming gezocht met partners uit andere programma's zoals JOGG, preventieakkoord en het GALA. In het kernteam zit o.a. een brede maatschappelijke vertegenwoordiging en de coördinator sport en preventie.	

## Versterken mentale weerbaarheid en Gezondheid

Mentale gezondheid en weerbaarheid zijn belangrijke voorwaarden om gezond te leven en gezond op te groeien. Er bestaan al langer zorgen over de mentale gezondheid van de Nederlandse bevolking; zo noemt de Volksgezondheidstoekomstverkenning 2020 dit een van de grootste gezondheidsrisico's voor de toekomst. Mensen met een goede mentale gezondheid hebben een 15 tot 20 jaar langere levensverwachting dan mensen met een slechte mentale gezondheid, onder meer omdat mensen met een goede mentale gezondheid sneller herstellen van lichamelijke ziekten.

Daarmee is er een intrinsieke, maatschappelijk en economische waarde ontstaan om in te zetten op mentale gezondheidsbevordering.

Het versterken van de mentale weerbaarheid en gezondheid is iets waar in alle domeinen aandacht voor is (zie afbeelding 2). In het Brughuis en in het preventieve voorveld is nadrukkelijk aandacht voor mentale gezondheid door middel van verschillende interventies.

#### **Doelen mentale gezondheid:**

- In het bestaande gezondheidsbeleid is meer aandacht voor mentale gezondheid. Hierin wordt nadrukkelijk de samenwerking gezocht binnen de regio ZHZ.
- Er is laagdrempelig ondersteuningsaanbod afgestemd op de behoefte van inwoners omtrent mentale gezondheid.
- In samenwerking met de regio Zuid-Holland Zuid zetten we in op het versterken van mentale gezondheid van onze inwoners.
- De sport- en bewegesector werkt aan een open en veilige cultuur, waarin elkaar durven aanspreken en respect vanzelfsprekend is. Iedereen voelt zich welkom en er is een positief sportklimaat met duidelijk grenzen voor norm overschrijdend gedrag.

#### **Beoogde resultaten:**

2023: Dit jaar wordt gebruikt om alle activiteiten en interventies op het gebied van mentale gezondheid in kaart te brengen.

- Iedere professional in het Brughuis is bekend met de principes van positieve gezondheid.
- Op het gebied van mentale weerbaarheid is er veel aanbod in Alblasserdam, maar het is niet efficiënt en effectief op elkaar ingericht. Om deze samenwerking te versterken, geeft dit meer resultaat voor de inwoner van Alblasserdam.
- Inzetten om een gezonde leefomgeving helpt in het versterken van de mentale gezondheid: Denk aan gezonde school, gezonde sportkantine (zie terugdringen gezondheidsachterstanden).
- Er wordt een werkgroep 'sociaal veilige sport' in Alblasserdam geformeerd. Deze start met het maken van een plan van aanpak.

2024: In het nog te vormen Regionale Preventieve Infrastructuur (RPI) worden in samenwerking met andere gemeenten in ZHZ-activiteiten op het gebied van mentale weerbaarheid onder jongeren georganiseerd. Dit jaar wordt ook gebruikt om het lokale aanbod af te stemmen op het regionale aanbod.

- Er komt een visie op de normen en waarden in de sport- en bewegesector, in aansluiting met het onderwijs en de kinderopvang. Er wordt gewerkt aan het realiseren van een positief Sport- en beweegklimaat, zodat iedereen zich prettig voelt. Hierbij is het normaal om over thema's als pestgedrag en discriminatie te spreken.

2025: Er wordt onderzocht welke interventies bruikbaar en nuttig zijn om aan te bieden in de regio of in de gemeente Alblasserdam zelf. Ook hierin zoeken we de regionale verbinding. Middels de buurtaanpak (BuurtKracht) wordt er extra aandacht gegeven aan kwetsbare wijken/buurtten in Alblasserdam.

- Als het effectief blijkt, willen we kijken naar een programma van de DG&J; je Brein de Baas.

- Daarnaast willen we samen met de regio de samenwerking met het medische domein versterken op dit onderwerp. We werken mee aan het inrichten van mentale gezondheidscentra in de regio (conform afspraken in het IZA).
- Binnen sportverenigingen is er structureel aandacht om een 'sociaal veilige sport' bespreekbaar te maken en te houden. Daarnaast kan de sportsector een signaleringsfunctie hebben: gaat het goed met de sporters, vrijwilligers en supporters.

2026: Mentale gezondheid is een integraal en belangrijk onderdeel geworden van de lokale en regionale (preventie) infrastructuur. Domein overstijgend weten inwoners, partners uit het sociaal domein en het medisch domein elkaar te vinden. Laagdrempelige aanbod is gerealiseerd en vroegsignalering is vergroot.

- Door kennis en kunde over dit onderwerp te verbeteren onder professionals in het gehele lokale veld in Alblasterdam, zal vroegsignalering eerder mogelijk worden.

Inwonersparticipatie: Het ontwikkelen van activiteiten en initiatieven op het gebied van mentale gezondheid gaat vooral in samenwerking met de DG&J ZHZ. In het vormen van een regionale preventie infrastructuur op mentale gezondheid wordt door de DG&J actief aandacht besteed aan inwonerparticipatie. Lokaal wordt daarop aangesloten en onderzocht waar de behoefte van de meest belangrijke doelgroep (jongeren) ligt op dit onderwerp. Dit zal vooral in samenwerking gaan met (VO) scholen.

#### **Te realiseren aanbod mentale gezondheid (domein overstijgend):**

<b>Naam aanbod</b>	<b>Omschrijving</b>	<b>Doelgroep</b>
Cliëntondersteuning	De Alblasterdamse cliëntondersteuner kent het aanbod in de zorg en ondersteuning in de regio en weet de weg hiernaartoe; In gesprekken met cliënten wordt eerst gekeken naar passend preventief aanbod, voordat er naar zorg gekeken wordt.	Kwetsbare volwassenen
Jongerenwerk	Het jongerenwerk ondersteunt kwetsbare jongeren die niet lekker in hun vel zitten met verschillende preventieve activiteiten. Het jongerenwerk werkt outreachend en haalt deze jongeren actief op.	Kwetsbare jongeren (12-27)
JOGG-aanpak	In de JOGG-aanpak is aandacht voor interventies t.b.v. mentale gezondheid.	Jeugd en jongeren 0-23
Aanpak Brughuis	In het Brughuis komen verschillende doelgroepen die worden ondersteunt. Ook op het mentale vlak. Denk hierbij aan het ondersteunen van mantelzorgers, eenzame ouderen,	Mantelzorgers, kwetsbare volwassenen en jongeren/kinderen

	kwetsbare zwangere en jeugdige. Hier is passend zorgaanbod voor georganiseerd, of wordt anders georganiseerd in de regio.	
Sport- en Beweegakkoord	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Het kernteam en de sport- en beweegaanbieders zetten zich in voor een sociaal veilige omgeving. Er komt een plan van aanpak en hierbij is afstemming met de aanpak op scholen en kinderopvang.</li> <li>2. Sporten en bewegen biedt ontspanning en stimuleert de mentale gezondheid. Meer mensen sporten en bewegen in de toekomst door betere informatie en passend aanbod.</li> </ol>	<p>Sporters, vrijwilligers en supporters</p> <p>Kwetsbare doelgroepen en doelgroepen die nog niet sporten en voldoende bewegen.</p>
Regionale aanpak mentale gezondheid	In samenwerking met de DG&J ZHZ wordt de komende jaren aandacht besteed aan het ontwikkelen van effectieve aanpak om mentale gezondheid onder jongeren te bevorderen.	Jongeren (belangrijke doelgroep blijkt uit de data)

## Vitaal ouder worden

Vanwege het groeiend aantal ouderen met een zorgvraag, staat de zorg onder druk op verschillende plekken: de WMO voor gemeenten; de eerstelijns en medisch specialistische zorg en de verpleeg(huis)zorg. De mogelijkheden om aan de toenemende vraag te voldoen nemen juist af (door bijvoorbeeld kostenstijging en vergrijzing van de beroepsbevolking).

Belangrijk is dat mensen ook bij het vorderen van de leeftijd zo lang mogelijk vitaal blijven. Vitaal ouder worden gaat over lichamelijke vitaliteit, waar voldoende bewegen en goede voeding aan bijdragen. Maar ook over vitaal blijven op sociaal en mentaal gebied, met een sociaal netwerk waar je deel van uitmaakt en door activiteiten te ondernemen waardoor je je zinvol voelt.

Dat mensen de mogelijkheid hebben om vitaal ouder te worden, is een belangrijke doelstelling voor de gemeente Alblasterdam. Dit heeft raakvlakken met de nog op te stellen WoonZorgvisie van de gemeente Alblasterdam. De afgelopen jaren werd daar ook al op verschillende manieren op ingezet. Voor de komende jaren richt de gemeente zich op de hiernavolgende doelen.

### Doelen Vitaal ouder worden:

- De samenwerking tussen het sociaal domein, huisartsenzorg en de zorgverzekeraars worden versterkt.
- We ondersteunen inwoners en organisaties die zich richten op informele hulp en ondersteuning zoals mantelzorgers, bewonersgroepen en vrijwilligers(organisaties).
- De aanpak valpreventie wordt opgepakt in samenwerking met de GGD (zie hoofdstuk ondersteunende onderdelen).



- We versterken én verduurzamen de huidige lokale aanpak van eenzaamheid, en combineren deze waar mogelijk met de aanpak armoede en vitaliteit.
- Het stimuleren van voldoende beweging vanaf de leeftijd van 40+ en het doen van spierversterkende en balansoefeningen als preventieve maatregel. Er is voldoende toegankelijk en passend aanbod. Daarnaast is sporten en bewegen ook goed voor de mentale en sociale gezondheid.

### Beoogde resultaten:

2023: Het lokale aanbod op het gebied van 'vitaal ouder worden' wordt geïnventariseerd en de activiteiten gekoppeld. Denk hierbij aan wandelgroepen combineren met informatie over vitaal ouder worden. Het informatief huisbezoek wordt uitgebreid en voorzien van meer informatie. Lokaal aanbod valpreventie wordt uitgevoerd door het ABC-team (BRC). Het jaar 2023 wordt gebruikt om het sociaal domein (Brughuis) te verbinden met de huisartsen in Alblisserdam.

2024/2025: De gemeente Alblisserdam organiseert in samenwerking met de DG&J ZHZ informatieavonden voor inwoners over vitaal ouder worden. Deze avonden kunnen ook worden ingezet voor 40-plussers. Sport/bewegen en cultuur is een middel voor bevordering van fysieke, mentale en sociale gezondheid, dat vanaf 40 belangrijk is. Dit wordt ook meegenomen in de uitwerking van het Sport- en Bewegakkoord Alblisserdam. Hierin wordt gekeken welke behoeften er zijn op het gebied van laagdrempelig sport- en beweegaanbod, vrij toegankelijk en dicht bij huis. Er wordt extra aandacht besteed aan mentale gezondheid. De ketenaanpak Welzijn op Recept wordt lokaal nieuw leven in geblazen. De buurtaanpak wordt gebruikt om inwoners in een kwetsbare situatie sneller te bereiken.

2026: De gemeente Alblisserdam onderzoekt of een pilot 'Ketenaanpak Vitaal Ouder Worden' lokaal werkbaar is. Valpreventie is een onderdeel van deze aanpak, waarin de combinatiefunctie sport, een fysiotherapeut, diëtist en de GGD samenwerken. Ook binnen andere programma's wordt aandacht gegeven aan valpreventie. Er is een regionale ketenaanpak Welzijn op Recept ontwikkeld (in relatie met het IZA).

Inwonersparticipatie en coördinatie: Bij dit onderwerp kan de DG&J voor een groot deel programmatisch coördineren. In 2023 is in samenwerking met de DG&J en de huisartsen al een eerste bijeenkomst met inwoners geweest om behoefte op te halen en plannen te spiegelen. Het versterken van de lokale aanpak valpreventie is een programma waar de gemeente Alblisserdam gebruik gaat maken van de expertise in de regio. Hier wordt regionaal door de DG&J in samenwerking met de gemeenten in Zuid-Holland Zuid al over nagedacht. De concrete invulling zal in Q4 van het jaar 2023 verder vorm krijgen.

### Te realiseren aanbod (domein overstijgend):

Naam aanbod	Omschrijving	Doelgroep
Basistaken SWA	1. Welzijnscoaching De welzijnscoach helpt ouderen om zich te ontwikkelen in vitaliteit, het tegengaan van eenzaamheid, ondersteunen van mantelzorgers en het versterken van vrijwilligers in de gemeente Alblisserdam.	Voornameijk ouderen
	2. Eén tegen Eenzaamheid	Voornameijk ouderen

	<p>Preventieve activiteiten organiseren om mensen die zich eenzaam voelen te ondersteunen. Denk hierbij een voorlichting, vraaggerichte ontmoetingsactiviteiten, het aanbieden van trainingen en bewustwordingsactiviteiten.</p> <p>3. Mantelzorg</p> <p>Het Brughuis organiseert verschillende activiteiten om mantelzorgers te ondersteunen. Denk hierbij aan lotgenotenbijeenkomsten, voorlichtingsactiviteiten en training en cursussen voor (jonge) mantelzorgers.</p>	Voornamelijk ouderen
Informatief huisbezoek	Bij ouderen die 75 jaar worden, gaat het Brughuis, met toestemming, langs bij inwoners van Alblasterdam om informatie te verstrekken over allerlei verschillende onderwerpen waar ze mee te maken krijgen als ze ouder worden.	Ouderen
Cursus valpreventie	Door het Brughuis worden cursussen valpreventie georganiseerd voor ouderen in Alblasterdam. In samenwerking met de regionale aanpak valpreventie wordt onderzocht hoe dit op elkaar aangesloten wordt.	Ouderen
Positieve gezondheidsgesprekken	Met ouderen die daar behoefte aan hebben, wordt altijd een gesprek gevoerd uit de gedachten van positieve gezondheid.	Ouderen
Welzijn op Recept	Welzijn op Recept is een alternatief voor mensen met psychosociale klachten. De huisarts verwijst deze doelgroep naar het Brughuis, waar een welzijnscoach wordt ingezet om de problemen te adresseren.	Kwetsbare volwassenen
Sport- en Beweegakkoord	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ontwikkelen en zichtbaar maken van toegankelijk en laagdrempelig aanbod dichtbij huis op basis van behoefte. Sport en bewegen inzetten als middel tegen o.a. eenzaamheid.</li> <li>2. Ouderen veilig laten sporten en bewegen met aandacht voor balans, spierversterkende oefeningen</li> </ol>	<p>Volwassenen en ouderen 40+</p> <p>55+ en kwetsbare ouderen</p>

	en valpreventie. 3. Beweegactiviteiten voor kwetsbare ouden ism zorg.	Kwetsbare ouderen
Regionale ketenaanpak valpreventie	De regionale ketenaanpak, en de lokale verankering van dit programma, wordt in samenwerking met de DG&J verder ontwikkeld. Planvorming zal in Q4 van 2023 verder worden uitgewerkt. Middelen vanuit het IZA zullen hiervoor ook kunnen worden benut.	Kwetsbare ouderen

## Ondersteunende onderdelen: Versterking kennis- en adviesfunctie GGD en Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

Met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Integraal Zorg Akkoord (IZA) geeft het ministerie van VWS via alle zorgkantorregio's opdracht aan zorgverzekeraars, zorgverleners en gemeenten om samen een Regionale Preventie Infrastructuur te bouwen. Er is sprake van een (Regionale) Preventie Infrastructuur (RPI) als wordt voldaan aan de zes gestelde randvoorwaarden en criteria, zoals geduid in het IZA (p.80-81): 1. Regionale werk- en mandaatstructuur; 2. regiobeeld gezondheidsbevordering; 3. Financiële middelen; 4. regionale afspraken over preventie en gezondheidsbevordering, bijvoorbeeld in een regioplan of samenwerkingsagenda; 5. uitvoering regionale preventieafspraken; 6. monitoring.

Het doel van een regionaal kennisplatform is kennis optimaal in te zetten om de gezondheid van inwoners te beschermen en te bevorderen door efficiënter om te gaan met kennis, kennis te integreren voor een integrale aanpak, toepassen van landelijke kennis op regionale en lokale vraagstukken, voorkomen van overlap en overvragen van individuele gemeenten en het vergemakkelijken van het maken van afspraken met veelal regionaal en landelijke werkende partijen. De GGD vervult met andere woorden samen met het kennisplatform de rol van schakelpunt voor gemeenten en andere lokale en regionale partijen door vragen op te halen, dit te aggregeren naar regionaal niveau, bruikbare kennis naar het lokale niveau te brengen en kennis van verschillende regionale partners bij elkaar te brengen. In aansluiting op de ontwikkeling van een landelijke kennisinfrastructuur wordt eenzelfde schakelfunctie voorzien door kennis op de halen in de regio, input te leveren voor een landelijke kennisagenda en kennis met andere regio's te delen.

Vanaf begin 2023 verkennen de gemeenten en de GGD in Zuid-Holland Zuid samen waar de inhoud van preventie en gezondheidsbevordering over zou moeten gaan in het licht van GALA en IZA. Tijdens dat jaar maakte VWS ook stap voor stap duidelijk wat zij van gemeenten en GGD'en verwacht. In het Ambtelijk Overleg Publieke Gezondheid is er gesproken over belangrijke thema's, zoals mentale gezondheid en fysieke leefomgeving.

De GGD ZHZ ziet voor zichzelf een rol voor de RPI d.m.v.:

- Strategische advisering o.b.v. expertise op publieke gezondheid, vanuit een primair regionale rol
- De GGD ZHZ kan ten behoeve van de RPI voor gemeenten een coördinerende rol vervullen. Dit doen we o.a. op basis van onze expertise in programmasturing én expertise op inhoud.
- De DG&J ZHZ heeft vanuit de regionale dienst een groot netwerk, vanuit de vier bedrijfsonderdelen (GGD-ZHZ, Leerplicht en voortijdig schoolverlaten (LVS) ZHZ, Veilig Thuis

ZHZ en Service Organisatie Jeugd (SOJ) ZHZ) die bijdragen aan het verkleinen van gezondheidsachterstanden en vergroten van ontwikkelingskansen.

Er is een concept offerte opgesteld door de DG&J waarin een voorstel voor de inhoudelijke, domeinoverstijgende programmering van de RPI voor preventie vanuit sociaal domein en publieke gezondheid. Dit concept is ter informatie toegevoegd in bijlage 5. Het jaar 2023 wordt gebruikt om een definitief voorstel op te stellen, waarin aan genoemde doelen gewerkt gaat worden. De focus van de RPI zal liggen op de ketenaanpakken en drie inhoudelijke thema's:

1. Programma gezonde jonge kinderen (min 10 maanden tot 12 jaar) en hun gezinnen (ouders)  
ZHZ
2. Programma gezonde jongeren 12-27 jaar
  - a. Veel jongeren uit Alblaserdam in deze doelgroep verblijven vooral in de regio, omdat Alblaserdam geen V(S)O, MBO of HBO/WO heeft. In de regio constateren we dat er inzet nodig is op meerdere thema's voor jongeren in de leeftijd van V(S)O, MBO en HBO of WO en soms nog een periode erna tot 27 jaar. Dit gaat in de kern om:
    - i. Het verbeteren mentale gezondheid
    - ii. Voldoende kennis over middelengebruik om daarmee gezonde keuzes te maken
    - iii. Voldoende kennis hebben over seksuele gezondheid
    - iv. Preventie op schoolverzuim.
3. Programma Vitaal ouder worden 40-100.
  - a. Onder andere de ketenaanpak Valpreventie en Welzijn op Recept.

## Hoe wordt de voortgang bewaakt?

We zetten in op goede (tussentijdse) monitoring en evaluatie. Dit is van belang voor het behouden van draagvlak voor ons beleid, voor het leren en mogelijk bijsturen en ten behoeve van het vieren van grote en kleinere successen. Ook krijgen we daarmee zicht op de impact van onze plannen. We zien hierin een aantal activiteiten voor onszelf weggelegd, die we in het definitieve plan doorvoeren in de integrale planning:

- We benutten Q4 2023 om tot een integraal monitoringsinstrument te komen om de voortgang van het integrale plan inzichtelijk te maken. Hierin gebruiken we vooral bestaande data in de verschillende gezondheidsmonitors die al bestaan. Vervolgens zullen we de expertise van de GGD benutten om ontbrekende data toe te voegen in de monitor, of apart te laten meten voor de gemeente Alblasserdam.
  - Voor de verschillende ketenaanpakken komen landelijke monitoringsinstrumenten die vanaf 2025 ingezet kunnen gaan worden. Deze ontwikkelingen worden voor zover als mogelijk meegenomen in het nog te ontwikkelen monitoringsinstrument.
- Daarnaast is er lokaal in de dienstverlening van het Brughuis ook veel data beschikbaar. De gemeente Alblasserdam is voornemens om meer data-gedreven te gaan werken. De ontwikkelingen uit het brede plan van aanpak worden hierin meegenomen.
- We maken gebruik van de reeds bestaande gezondheidsmonitors en zullen de expertise van de GGD benutten om de ontbrekende en gewenste data toe te voegen in deze monitoren, of apart te laten meten in Alblasserdam.
- Ieder half jaar wordt de voortgang en uitvoering van het plan van aanpak besproken met de relevante partners. Dit gebeurt integraal, maar ook in accounthouder overleggen met betrokken partners worden de doelen en resultaten uit dit plan van aanpak besproken.
- De uitkomsten van de monitoring worden jaarlijks ook met de gemeenteraad besproken.
- Daarnaast wordt er ook jaarlijks op de financiën begroot. We gebruiken Q4 van 2023 om naar een begrotingsplan ook een activiteitenoverzicht op te stellen. Dit helpt in de verantwoording naar het Rijk, maar helpt ook om bij te sturen waar nodig. Deze evaluatie zal ieder kwartaal plaatsvinden.
- De uitkomsten en inzichten uit de lokale monitoring delen we ook via landelijke monitorings- en evaluatie-instrumenten. Hiermee dragen we bij aan landelijke en regionale kennisdeling.

## Afstemming en synergie.

Door met verschillende disciplines samen te werken aan de doelen kan er veel meer bereikt worden, dan als elke stakeholder afzonderlijk aan de slag gaat. De meerwaarde ontstaat doordat de inwoners op alle leefgebieden wordt geholpen, waarbij de verschillende partners een op elkaar afgestemd aanbod kunnen aanbieden. De verschillende ketenpartners werken al integraal en domein overstijgend samen in onder andere het Brughuis. We bouwen daarom door op reeds bestaande samenwerkingsstructuren en versterken die waar nodig. In het plan van aanpak worden al verschillende dwarsverbanden aangegeven op de verschillende onderdelen. Zoals in het inleidende hoofdstuk al is aangegeven, richt dit brede plan van aanpak zich op het versterken van de lokale (preventie) infrastructuur en zoekt het waar mogelijk verbinding met de regionale infrastructuur. De verschillende ketenaanpakken die genoemd zijn in het plan van aanpak, worden ook zoveel als mogelijk regionaal uitgerold. Hierin is een belangrijke taak voor de GGD Zuid-Holland Zuid weggelegd en zullen we regionaal ook de verbinding zoeken met het integraal zorg akkoord (IZA).

Veel interventies en diverse SPUK-onderdelen dragen bij aan het behalen van verschillende (GALA) gezondheidsdoelen. Bijlage 2 geeft een Integraal overzicht SPUK-onderdelen in relatie tot de doelen.

## Randvoorwaarden

Het bouwen aan een preventie infrastructuur kost tijd en hiervoor nemen we de komende jaren ook de ruimte om dit als gemeente, samen met onze partners te ontwikkelen. De algehele druk op de zorg vraagt om vernieuwende denkramen en domeinoverstijgende oplossingen. Het uiteindelijke doel is om toe te werken naar een duurzame lokale (en regionale) preventie infrastructuur.

Onderlinge samenhang en afstemming zowel binnen de gemeente en met partners lokaal en regionaal en het maken van goed afspraken hierover is van belang. Echter is de beschikbare capaciteit, in het ambtelijk apparaat als in de uitvoering, van belang om dit plan succesvol te maken. Daarnaast is bijsturing vereist als de behoefte van stakeholders (zoals inwoners) in de loop der jaren veranderd. Door op hoofdlijnen doelen op te stellen is beoogd om deze ruimte te behouden. Tot slot zullen de financiële kaders van groot belang zijn om de juiste randvoorwaarden te creëren. Binnen de bestaande en actuele kaders zal altijd gekeken moeten worden welke interventies passen om de doelen te bereiken.

# Bijlagen

## 1: Relevante DATA gemeente Alblasserdam:

Als bouwstenen van het plan van aanpak zijn cijfers uit verschillende bronnen gebruikt, om prioriteiten en doelen voor de gemeente Alblasserdam aan te geven. De cijfers worden in deze bijlage gepresenteerd. De cijfers zijn als integraal onderdeel meegenomen in de vorming van en bespreking van het plan van aanpak SPUK. De cijfers uit onderstaande documenten zijn uit de volgende bronnen gehaald:

- Hoegezondiszhz.nl
  - o Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen 2022, Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid Holland Zuid (DG&J ZHZ)
  - o Gezondheidsmonitor Jeugd 2021, DG&J ZHZ
  - o Kindmonitor 0-12 jaar 2021, DG&J ZHZ
- Plan van Aanpak JOGG 2022
- Samenvattende Analyse DG&J over verschillende monitors
  - o Epidemiologische trends op regioniveau, verzorgd door DG&J ZHZ.
- Kenniscentrum Sport en Bewegen; [www.allecijfers.nl](http://www.allecijfers.nl)

Het presenteren van de cijfers gebeurt op basis van relevante doelgroepen. Eerst kijken we naar relevante cijfers voor de doelgroep jeugd (0-18), vervolgens naar volwassenen (18-65) en ouderen (65+).

De cijfers die in deze bijlage zijn gepresenteerd zijn de meest actuele cijfers van maart 2023. Deze cijfers zijn gebruikt bij het opstellen van het integrale plan van aanpak. Ook zullen deze cijfers gebruikt worden om in gesprek te gaan met inwoners en met overige lokale relevante partners. Indien nodig worden deze cijfers geüpdatet en gemonitord.

### Jeugd (0-18)

Middels de JOGG-aanpak (bijlage 6), die begin 2023 is vastgesteld door het college van de gemeente Alblasserdam, is de meest relevante data al verzameld over de verschillende leefgebieden van jeugdigen. Hier noteren we alleen nog de belangrijkste conclusies:

- Jeugd

#### Terugdringen Gezondheidsachterstanden:

Van de kinderen tussen 4- 12 jaar in Alblasserdam is 57,5% lid van een sportvereniging. Om deze cijfers meer betekenis te geven; In regio Zuid-Holland-Zuid<sup>1</sup> is 72% van de kinderen tussen de 4 en 12 jaar lid. Meer kinderen in Alblasserdam dan zijn door geldgebrek in het gezin geen lid van een andere club/vereniging dan een sportvereniging (9% vs. 5%) dan kinderen in de rest van regio ZHZ. Deze kinderen spelen juist wel meer buiten (23,5% kinderen van laag inkomen versus 18,5% kinderen van hoog inkomen).

---

<sup>1</sup> Dit is het regiogebied waarbinnen GGD werkt, en dus ook haar onderzoeken uitzet. Onder dit gebied vallen 10 gemeenten; Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht

Beweegcijfers gemeente Alblasserdam vs Regio ZHZ: Bron GGD gezondheidsmonitoren 2020, 2021 en 2022

Volwassenen	Alblasserdam	ZHZ	Kinderen/Jongeren	Alblasserdam	ZHZ
Voldoet aan de beweegrichtlijn 19-65 jaar	48%	50%	Beweegt/sport min. 1 uur p.d. 0-12 jaar	41%	35%
Laag opgeleid 19-65 jaar	44%		Beweegt/sport min. 1 uur p.d. 0-4 jaar	66%	64%
Midden opgeleid 19-65 jaar	50%		Beweegt/sport min. 1 uur p.d. 4-12 jaar	29%	24%
Hoog opgeleid 19-65+	51%		Zwemdiploma's 4-12 jarigen	62%	69%
Voldoet aan de beweegrichtlijn 65+	29%	32%	Beweegt min. 1 uur p.d. 13-jarigen	29%	15%
Laag opgeleid 65+	26%		Beweegt min. 1 uur p.d. 15-jarigen	25%	16%
Midden opgeleid 65+	38%		Beweegt min. 1 uur 5 of meer dagen per week 13- jarigen	64%	42%
Hoog opgeleid 65+	46%		Beweegt min. 1 uur 5 of meer dagen per week 15- jarigen	57%	45%
Vrouwen 65+	26%		Beweegt min. 1 uur 5 of meer dagen per week 13- en 15- jarigen op VMBO	39%	
Mannen 65+	39%		Beweegt min. 1 uur 5 of meer dagen per week 13- en 15- jarigen op HAVO	44%	
16-17 jarige die wekelijks sporten (ZHZ vs landelijk)	73%	77%	Beweegt min. 1 uur 5 of meer dagen per week 13- en 15- jarigen op VWO	53%	
18-20 jarigen die wekelijks sporten (ZHZ vs landelijk)	67%	69%	Sport wekelijks bij club, vereniging of sportschool, 13 en 15-jarigen	61%	64%
21-25 jarigen die wekelijks sporten (ZHZ vs landelijk)	62%	67%	13- en 15- jarigen die wekelijks actief zijn (sport/bewegen)	85%	86%
			13- en 15-jarige meisjes die wekelijks actief zijn (sport/bewegen)	81%	

Cijfers: Kenniscentrum Sport en Bewegen / allecijfers.nl

	Lokaal	Landelijk		Lokaal	Landelijk
Ervaren goede gezondheid	77%	79,1%	Niet-sporters	60%	49,3%
Obesitas (ernstig overgewicht)	17,5%	14,7%	Sportbond lid	22,8%	24%
Stress 18-64 jaar	18,6%	21,2%	Fietsgebruik	24,9%	36,6%
Stress 65+	6,1%	6,5%	Hoog opgeleiden	25%	34%
Jongeren met psychische klachten	28,8%	74,4%	Grijze druk	26,3	33,1
Eenzaamheid 18-65 jaar	43%		Niet-westerse migranten	8,1%	13,7%
Eenzaamheid 65+	50%		Stedelijkheid	Sterk	Matig
Speelplekken	99	72	Beweegvriendelijke omgeving	68	60
			Recreatief groen en blauw	60	63

Gezonde fysieke leefomgeving:

In Alblasserdam geven minder ouders aan dat er in de buurt geen speelmogelijkheid is op straat t.o.v. de regio ZHZ (92% vs. 87%; Kindmonitor 2021).

Meer ouders in Alblasserdam dan in de rest van regio ZHZ geven aan dat er 'gevaarlijk' water is in de buurt, zoals een sloot of vijver (35% vs. 24%) en dat zij in hun buurt een grasveld, trapveldje missen (14% vs. 10%).

Versterken Sociale Basis:

Kansrijke Start: In Alblasserdam worden er meer kinderen geboren in gezinnen met problematische schulden (4% t.o.v. 3% in de regio) of in gezinnen in een zeer kwetsbare situatie (5% t.o.v. 4% in de regio) ten opzichte van het regionale cijfer.

Gezonde leefstijl:



In Nederland heeft 14,7% van de kinderen tussen 4 t/m 18 jaar overgewicht<sup>2</sup> (Gezondheidsenquête/leefstijlmonitor, 2020). In de leeftijdsgroep van 4- 12 jaar heeft 13% van de kinderen overgewicht. Tussen de 12-16 jaar wordt 19% overgewicht gemeten en de helft van de Nederlanders van 18 jaar ouder kampt met overgewicht. In Alblasserdam zien we vergelijkbare cijfers. Van de kinderen tussen de 4-12 jaar heeft 18,5% overgewicht (kindmonitor, 2020) en binnen de leeftijdsgroep 12-16 jaar wordt 17% overgewicht gemeten (Jeugdgezondheidszorg, 2019).

Aan de fruitnorm voldoen helaas weinig kinderen in Alblasserdam. De fruitnorm is 1,5 stuk fruit of meer per dag. Van de kinderen in Alblasserdam eet 22,5% van de kinderen 1,5 fruit of meer per dag. Dit betekent dat driekwart van de kinderen niet voldoet aan de fruitnorm. Echter blijkt uit de kindmonitor 2021 dat kinderen in Alblasserdam vaker 5 tot 6 dagen per week fruit eten (67% vs. 60%); ze voldoen dus niet aan de fruitnorm, maar eten gemiddeld wel meer fruit dan kinderen uit de regio ZHZ.

Groente wordt nog minder gegeten door de kinderen in Alblasserdam. Van de kinderen eet maar 20% dagelijks groente. Groente en fruit dragen bij aan een goede gezondheid van het kind.

Dagelijks water drinken wordt door 65% van de kinderen gedaan in Alblasserdam. Dit betekent ook dat 35% van de kinderen niet dagelijks water drinkt. In dezelfde hoedanigheid worden ook zoete drankjes gedronken. Zo drinken ze vaker elke dag zoete drankjes (50% vs. 39% (regio ZHZ), minder vaak 3 of meer glazen water per dag (37 vs. 45% Regio ZHZ) en vaker (bijna) nooit water (17 vs. 11% (Regio ZHZ).

Kinderen in Alblasserdam gebruiken minder vaak een beeldscherm in het uur voor slapen gaan dan kinderen in de rest van regio ZHZ (53% vs. 64%; Kindmonitor 2021).

#### Versterken mentale weerbaarheid en gezondheid

De (zeer) goede ervaren gezondheid van jongeren in Alblasserdam ligt ongeveer gelijk met de cijfers van de regio ZHZ. Voor de doelgroep 15-18 ligt de zeer goed ervaren gezondheid van Alblasserdam lager dan die van de regio ZHZ (75% Alblasserdam t.o.v. 81% in de regio ZHZ).

## **Volwassenen (18-64) en ouderen (65+)**

### Terugdringen Gezondheidsachterstanden:

Algemeen: De gemeente Alblasserdam heeft in vergelijking met de regio ZHZ meer laag- en midden opgeleiden inwoners dan hoogopgeleiden inwoners (33% laag opgeleid, 41% midden opgeleid en 26% hoogopgeleid).

In de gemeente Alblasserdam heeft 14% van de doelgroep 19 jaar en ouder moeite met rondkomen. 3% van deze groep heeft grote moeite met rondkomen. Laagopgeleiden inwoners tussen de 19-65 jaar hebben het vaakst enige moeite om rond te komen (28%).

Kansrijke Start: Aantal perinatale sterfte per 1.000 geboorten. Perinatale sterfte is als een foetus na 24 weken zwangerschap komt te overlijden of als de baby in de eerste 7 dagen na de geboorte overlijdt. De waarden worden bepaald over de afgelopen vijf jaar. In de gemeente Alblasserdam ligt de perinatale sterfte per 1000 geboorten op 3, het regionale cijfer staat op 5

---

<sup>2</sup> Overgewicht is een overschrijving van het normale vetgehalte van het lichaam die de gezondheid kan beïnvloeden. Obesitas is een ernstige mate van overgewicht.

Kansrijke Start: Vaccinatiegraad zuigelingen BMR en DKTP ligt in Alblasserdam lager dan in de regio (79% en 90% in de regio).

Kansrijke Start: In Alblasserdam worden er meer kinderen geboren in gezinnen met problematische schulden (4% t.o.v. 3% in de regio) of in gezinnen in een zeer kwetsbare situatie (5% t.o.v. 4% in de regio) ten opzichte van het regionale cijfer.

#### Gezonde fysieke leefomgeving:

Inwoners van Alblasserdam geven aan dat groen in de buurt belangrijk voor hen is (95%). Daarnaast geeft 68% van de inwoners in Alblasserdam die 19 jaar of ouder zijn aan dat er voldoende groen in de buurt is. Inwoners die zich zorgen maken om hun gezondheid door invloeden uit de fysieke leefomgeving wonen vooral in de buurt van bedrijventerreinen en drukke straten. 6% van de mensen die in deze gebieden wonen geven aan zich zorgen te maken over de invloed van hun omgeving op de gezondheid.

#### Versterken Sociale Basis:

In de gemeente Alblasserdam heeft 23% van de inwoners de afgelopen 12 maanden mantelzorg gegeven.

In Alblasserdam geeft 13% van de inwoners van 19 jaar en ouder aan zich (zeer) ernstig eenzaam te voelen. Jongeren en volwassenen geven aan zich vooral emotioneel eenzaam te voelen (28%), terwijl ouderen zich meer sociaal eenzaam voelen (40%). Inwoners die laag opgeleid zijn voelen zich vaker eenzaam en hoger opgeleiden.

In de gemeente Alblasserdam doet 30% van de inwoners van 19 jaar en ouder wel eens vrijwilligerswerk. Dit percentage ligt hoger dan het regiogemiddelde (26%). Echter zien we wel dat het percentage dat wel eens vrijwilligerswerk doet door de jaren afneemt (2009=36%).

#### Gezonde Leefstijl:

In de gemeente Alblasserdam voldoet 46% van de inwoners van 19 jaar en ouder aan het gezonde gewicht.

Onder de doelgroep van 65 jaar en ouder voldoet 43% aan de normen van het gezonde gewicht.

53% van de inwoners boven de 19 jaar in Alblasserdam hebben matig of ernstig overgewicht. Voor de doelgroep 65+ ligt dit percentage op 56%.

18% van de inwoners in Alblasserdam van 19 jaar en ouder hebben ernstig overgewicht (obesitas).

Ook in Alblasserdam geldt dat lager opgeleiden meer ernstig overgewicht (obesitas) wordt geconstateerd dan bij hoger opgeleiden. (Laag opgeleid 24%, hoog opgeleid 12%).

42% van de Alblasserdamse inwoners van 19 jaar en ouder voldoet aan de beweegrichtlijnen. Hoger opgeleiden (46%) voldoen vaker aan de beweegrichtlijnen dan lager opgeleiden (34%).

14% van de inwoners van Alblasserdam kan worden geclassificeerd als overmatig drinker. Ouderen hoog opgeleiden drinker meer en vaker (21%).

#### Versterken mentale weerbaarheid en gezondheid

De (zeer) goede ervaren gezondheid van volwassenen in Alblasserdam ligt ongeveer gelijk met de cijfers van de regio ZHZ. Voor de doelgroep 65+ ligt de zeer goed ervaren gezondheid van Alblasserdam hoger dan die van de regio ZHZ (63% Alblasserdam t.o.v. 60% in de regio ZHZ).

Vitaal ouder worden:

In Alblasserdam voelt 75% van de inwoners van 19 jaar of ouder zich vitaal. Voor de doelgroep 65+ voelt 70% zich vitaal. Deze cijfers liggen beide onder het regiogemiddelde van ZHZ (resp. 78% en 71%).



